

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 1957, sp. zn. 1 Tz 101/57

Číslo: 71/1957

Právní věta:

Ustanovení § 199 tr. ř. určuje způsoby rozhodnutí při předběžném projednání obžaloby. Je tedy možno vydat rozhodnutí podle § 199 odst. 1, 2 tr. ř. pouze při předběžném projednání obžaloby.

Důvody zániku trestnosti jsou okolnosti v zákoně uvedené, které nastávají po spáchání skutku; jednání tu zůstává trestným činem, zaniká však právo státu na trestní stíhání takového jednání.

Právo státu na trestní stíhání nezaniká zrušením určitého zákonného ustanovení, podle něhož byl skutek obžalobou kvalifikován. V takovém případě je soud povinen podle § 12 tr. zák. v mezích zažalovaného skutku zkoumat, zda jednání pachatele naplňovalo znaky popsané ve zrušeném ustanovení o trestném činu a zda nenaplnuje znaky některého jiného trestného činu nebo přestupku. Pak soud posoudí, není-li použití pozdějšího ustanovení zákona pro pachatele příznivější. Kdyby použití pozdějšího ustanovení zákona nebylo pro pachatele příznivější, bylo by nutno použít ustanovení zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, i když bylo pozdějším zákonem zrušeno.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.06.1957

Spisová značka: 1 Tz 101/57

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Beztrestnost, Časová působnost trestních zákonů, Obžaloba, Posouzení právní, Předběžné projednání obžaloby, Trestní stíhání, Zánik trestnosti

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obviněná byla rozsudkem lidového soudu v Říčanech z 21. února 1956 odsouzena pro trestný čin nepřátelského jednání proti republice podle § 129 tr. zák. (ve znění před novelou), jehož se dopustila podle odůvodnění rozsudku tím, že v místnostech MNV pronesla výroky namířené proti lidově demokratickému státnímu zřízení a společenskému řádu republiky. Krajský soud v Praze usnesením z 20. prosince 1956 zrušil (podle § 183 tr. ř. 1950) k odvolání obviněné rozsudek lidového soudu a tomuto soudu vrátil věc k novému projednání a rozhodnutí. Při tom krajský soud uvedl nedostatky ve skutkovém zjištění lidového soudu a tomuto soudu uložil, aby doplnil řízení výsledkem dalších svědků, aby řádně objasnil skutkovou stránku věci a aby uvážil, zda výroky obviněnou pronesené

byly způsobilé poškodit nebo ohrozit společenské vztahy uvedené v ustanovení § 1 tr. zák. a dále pak aby lidový soud posoudil po doplnění řízení a objasnění věci, zda a jakého trestného činu, po případě přestupku se obviněná dopustila.

Lidový soud v Říčanech na to usnesením z 12. března 1957 v neveřejném zasedání trestní stíhání obviněné podle § 199 odst. 1 písm. c) tr. ř. zastavil s odůvodněním, že zanikla trestnost činu, pro který byla obviněná stíhána, ježto v trestním zákoně ve znění novely (od 1. ledna 1957) již není uveden trestný čin podle ustanovení § 129 tr. zák.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zrušil usnesení lidového soudu a tomuto soudu uložil, aby ve věci dále jednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Generální prokurátor ve stížnosti pro porušení zákona uvedl, že lidový soud zastavil trestní stíhání obviněné, avšak ani neprovedl procesní úkony nařízení tomuto soudu v téže věci odvolacím soudem, ani neměl podkladu pro své rozhodnutí, neboť předběžné projednání obžaloby nepřicházelo v úvahu a konečně ani rozhodnutí ve smyslu § 192 odst. 1 písm. f) tr. ř. nepřichází vůbec v úvahu, ježto v daném případě nejde o zánik trestnosti.

Nejvyšší soud shledal, že byl porušen zákon.

Lidový soud neměl především zákonného podkladu k tomu, aby vůbec rozhodoval podle § 199 tr. ř.

Ustanovením § 199 tr. ř. je v desáté hlavě trestního řádu, která tr. ř. určuje způsoby rozhodnutí při předběžném projednání obžaloby. Je tedy možno vydat rozhodnutí podle § 199 odst. 1 písm. c) tr. ř., jakož i ostatní druhy rozhodnutí uvedené v § 199 odst. 1, 2 tr. ř. pouze při předběžném projednání obžaloby.

V daném případě lidový soud však neprojednával obžalobu, neboť předběžné projednání obžaloby jednak vůbec nepřicházelo v úvahu z důvodu § 405 tr. ř., ježto žaloba byla podána před 1. lednem 1957, jednak lidový soud jednal v řízení po zrušení rozsudku odvolacím soudem a vrácení věci lidovému soudu k novému jejímu projednání a rozhodnutí. Nepřichází-li v úvahu předběžné projednání obžaloby, musí soud nařídit hlavní líčení a pak po projednání věci v hlavním líčení určit rozhodnutí uvedená v §§ 241 až 247 tr. ř.

Lidový soud nemohl proto v daném případě vydat rozhodnutí podle § 199 odst. 1 písm. c) a § 192 odst. 1 písm. f) tr. ř. a jestliže tak učinil, porušil zákon v těchto ustanoveních.

Lidový soud však neměl vůbec materiálního podkladu pro rozhodnutí podle § 199 písm. c) tr. ř. (§ 192 odst. 1 písm. f) tr. ř.), neboť v daném případě nejde o zánik trestnosti.

Důvody zániku trestního zákona jsou uvedeny jednak v hlavě páté obecné části trestního zákona a jsou to účinná lítost (§ 64) a promlčení trestního stíhání (§ 65), dále pak důvodem zániku trestnosti při pokusu je dobrovolné upuštění od způsobení výsledku uvedeného v zákona (§ 5 odst. 3 tr. zák.), dobrovolné zabránění návodcem a pomocníkem tomu, aby se ten, kdo byl naváděn nebo komu bylo pomáháno, dopustil trestného činu (§ 7 odst. 5 tr. zák.) a konečně zánikem trestnosti jsou případy účinné lítosti uvedené ve zvláštní části trestního zákona v §§ 184 a 211 tr. zák.

K tomu je třeba pro úplnost uvést, že za důvody zániku trestnosti ve smyslu § 192 odst. 1 písm. f) tr. ř., o kteréžto ustanovení opírá lidový soud své rozhodnutí, nelze pokládat důvody zakládající nepřipustnost trestního stíhání uvedené v § 6 tr. ř., neboť okolnosti uvedené v tomto ustanovení by odůvodňovaly zastavení trestního stíhání podle § 192 odst. 1 písm. d), resp. shledá-li soud, že jsou

zde tyto okolnosti, teprve za hlavního líčení, podle § 245 odst. 1 tr. ř.

Důvody zániku trestnosti jsou okolnosti v zákoně uvedené, které nastávají po spáchání skutku a jednání zůstává trestným činem, zaniká však pouze právo státu na trestní stíhání takového jednání.

Právo státu na trestní stíhání nezaniká zrušením určitého zákonného ustanovení, podle něhož byl skutek obžalobou kvalifikován. V takovém případě je soud povinen podle § 12 tr. zák. v mezích zažalovaného skutku zkoumat, zda jednání pachatele naplňovalo znaky zrušeného ustanovení o trestním činu a zda nenaplnuje znaky některého jiného trestného činu nebo přestupku podle trestního zákona správního. Pak posoudí soud, není-li použití pozdějšího ustanovení zákona pro pachatele příznivější. Kdyby použití pozdějšího ustanovení zákona nebylo pro pachatele příznivější, bylo by nutno použít ustanovení zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, i když bylo pozdějším zákonem zrušeno. Soud totiž není vázán právním posouzením skutku v obžalobě (§ 239 odst. 1 posl. věta tr. ř.).

V důsledku svého nesprávného právního názoru na věc neřídil se lidový soud při novém projednání věci názorem a pokyny, které mu v této věci dal odvolací soud.

Bude proto musit lidový soud ve věci znova jednat, provést všechna doplnění nařízena mu krajským soudem usnesením z 20. prosince 1956 a pak ve věci znova po provedení hlavního líčení rozhodnout. Po provedení nařízeného doplnění musí lidový soud podle shora uvedených zásad znova posoudit, zda jednání obžalované nenaplnuje znaky některého trestného činu nebo přestupku.

Lidový soud nemůže obžalované uložit v novém řízení těžší trest, než který jí byl uložen prvním rozsudkem, neboť odvolání bylo podáno pouze obžalobou a platí zde tudíž zákaz reformace *in peius* podle § 290 tr. ř.